

FOR KOMMUNAL LEDELSE

Flere å hjelpe. Like mange hender.

Hvordan digitalt tilsyn endrer regnestykket for helse og omsorg

Dette er ikke politikk. Det er matematikk.

Alle har hørt om eldrebølgen. Færre snakker om den andre enden: hvor mange yrkesaktive det er til å bære den.

Disse tallene får vi ikke gjort noe med. Vi skal levere gode og forsvarlige tjenester til langt flere eldre — med de hendene vi har i dag.

Det eneste vi kan endre, er måten vi jobber og organiserer oss på.

Kilde: SSB tabell 14751, framskrevne forsørgerbrøker, hovedalternativet (MMMM). 1950: SSB: Flere pensjonister må forsørges av stadig færre yrkesaktive.

Å springe fortere er ikke effektivisering

Det skal kuttes. Så tas en halv stilling her og en halv der, mens arbeidsmåten er nøyaktig den samme som før.

Vi kutter en halv stilling

Oppgavene blir de samme. De fordeles bare på færre.

Vi ber folk løpe fortere

Det virker en stund. Så kommer sykefraværet, og vikarene koster mer enn stillingen som ble spart.

Vi kjøper teknologi ved siden av

Rundene går som før, og teknologien blir en utgift som legges oppå alt det andre.

Ingen av de tre endrer hvordan arbeidet er organisert. Derfor gir ingen av dem varig effekt.

De unngåtte kostnadene

Norge går tom for hender lenge før det går tom for penger. Det er derfor regnestykket ser annerledes ut enn i et vanlig kuttprosjekt.

IKKE DETTE

Spare penger vi bruker i dag

- Ingen skal sies opp
- Alle hender trengs, og flere til
- Budsjettet vil uansett vokse — det blir flere eldre

MEN DETTE

Slippe kostnader vi ellers ville fått

- Stillinger vi ikke må lyse ut i 2030
- Vikarbruk vi ikke må dekke
- Plasser vi ikke må bygge

Gevinsten er ikke pengene på årets budsjett. Den er kostnadene som aldri påløper, fordi tjenesten er organisert rundt teknologien.

Vi går tom for hender lenge før vi går tom for penger.

Tør å satse stort nok

En pilot på tre–fire rom beviser at teknologien virker. Den gir null gevinst, og det er ikke det samme som at den mislyktes.

Piloter feiler sjelden på teknologien. De feiler fordi de er for små til at noen kan slutte å gå runden.

En pilot bekrefter at det virker. Bare skala gir gevinst.

Oslo har sett inn i krystallkula

Mange kjenner seg ikke igjen i Oslo, og det er rimelig. Men Oslo har forstått at det som treffer distriktskommunene nå, treffer dem etterpå.

Planen for Langerudhjemmet

Halvert nattbemanning, fra ti til fem. Beboere per nattevakt går fra 16 til 32.

16 → **32** beboere per nattevakt

Dette handler ikke om å kutte ansatte

Hendene flyttes til dag og aften, der behovet er størst og der pårørende og beboere faktisk møter dem. På natten kan tilsynet gjøres digitalt.

Merk Dette er en vedtatt plan, ikke et dokumentert resultat.

De har ikke ventet på at problemet skulle komme. De har lagt en plan for det.

Kilde: Oslo kommune, plan for Langerudhjemmet

Fra rutine til hendelse

I dag har vi folk på jobb i tilfelle noe skjer, og vi går runder for å sjekke at alt er bra. Det er den arbeidsmåten som ikke skalerer.

I DAG

Rutinestyr

- Faste runder til faste klokkeslett
- Beboere vekkes av tilsyn de ikke trengte
- Hjelpen kommer ved neste besøk
- Bemanningen dimensjoneres for verste tenkelige natt

BEHOVSTYRT

Hendelsesbasert

- Personalet rykker ut når noe faktisk skjer
- Uforstyrret søvn for dem som ikke trenger tilsyn
- Hjelpen kommer med én gang ved fall
- Hendene flyttes dit behovet er

Gapet kan ikke ansettes bort

Anslått mangel på årsverk i helse og omsorg

2025

9 900

årsverk

2040

42 400

årsverk

Dette gir ikke dårligere omsorg. Det gir raskere hjelp når den trengs — og lar flere klare seg selv lenger hjemme, slik de fleste ønsker.

Regjeringen bruker et annet ord om det samme: behovsstyrt omsorg. Helsepersonellplan 2040.

20 % teknologi. 80 % organisasjon.

Tommelfingerregelen fra implementeringsforskningen er den viktigste setningen i hele feltet, og den som oftest blir hoppet over.

20 %

Teknologien

Sensorene, plattformen, opplæringen. Den delen kan kjøpes, og den er den enkle.

80 %

Organisasjonen

Turnus, rutiner, vedtak, ansvar, tildelingspraksis. Den delen kan ikke kjøpes, og det er den som avgjør om gevinsten kommer.

46 %

av gevinsten er det kommuner henter når de tar i bruk teknologien uten å endre organiseringen.

Tar dere i bruk teknologien uten å endre måten dere jobber på, får dere en ny kostnad og ingen gevinst. Det er ikke teknologiens feil.

Teknologi er noe man kjøper. Gevinst er noe man organiserer seg fram til.

Kilde: Hagen & Barstad (2022), gjengitt i KS FoU-prosjekt 224008. Realiseringsgrad: Oslo Economics for KS, FoU 244004.

Kapasitet dere ellers måtte ansatt dere til

Regnestykket for en kommune handler ikke om hva teknologien koster, men om hva alternativet ville kostet i årsverk dere ikke får tak i.

Bemanning

Nattevaktposisjoner som ikke må lyses ut når tjenesten vokser.

Vikarbruk

Færre uforutsette vakter å dekke, og mindre av den dyreste typen innleie.

Institusjonsplasser

Flere som klarer seg hjemme lenger, og plasser som dermed ikke må bygges ennå.

Merk Tallene for akkurat deres kommune regnes i gevinstkalkulatoren, med deres egne forutsetninger og med kilde på hver parameter.

Spørsmålet er ikke hva det koster. Det er hva det koster å la være.

Regn på deres egen kommune

1 Regn gevinsten med deres egne tall og forutsetninger

2 Velg et omfang som er stort nok til å endre en turnus

3 Planlegg organiseringen før teknologien bestilles

Vi tar gjerne regnestykket sammen med dere, med deres tall.